

V Bruseli 26. júna 2023
(OR. en)

11057/23

COAFR 220
CFSP/PESC 924
CSDP/PSDC 514
DEVGEN 129
COHAFA 73
COHOM 148

VÝSLEDOK ROKOVANIA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Delegácie
Predmet:	Závery Rady o Somálsku

Delegáciám v prílohe zasielame závery Rady o Somálsku schválené na 3 961. zasadnutí Rady 26. júna 2023.

Somálsko

závery Rady

1. Európska únia (EÚ) a jej členské štáty vítajú významný pokrok, ktorý sa v Somálsku dosiahol, odkedy sa v máji 2022 ujal funkcie prezident Hasan Šajch Mohamúd. EÚ oceňuje úsilie federálnej vlády Somálska o vybudovanie stabilného a mierového Somálska s cieľom zabezpečiť v súlade s mandátmi Bezpečnostnej rady OSN č. 2628 a č. 2670 dosiahnutie bezpečnostnej transformácie, ako aj jej ambiciózný program reforiem vrátane záväzku zasadzovať sa o komplexné zmierenie a makroekonomické reformy. EÚ ďalej oceňuje záväzok federálnej vlády Somálska presadzovať Chartu Organizácie Spojených národov a medzinárodný poriadok založený na pravidlách.

2. EÚ mimoriadne oceňuje dlhodobé partnerstvo so Somálskom a posilnený politický dialóg s federálnou vládou Somálska, ktorého výsledkom bolo schválenie dokumentu Spoločný operačný plán EÚ – Somálsko – obnovená cielená angažovanosť“ (ďalej len „plán“). Cieľom plánu je prehĺbiť účinnosť a efektívnosť strategickej spolupráce medzi EÚ a Somálskom, pričom sa zameriava na vymedzené míľniky súvisiace s prioritnými oblasťami, ktoré vyplývajú z reformného programu federálnej vlády Somálska týkajúceho sa inkluzívnej politiky a demokratizácie, ľudských práv, bezpečnosti a stabilizácie, ako aj sociálno-ekonomického rastu. Partnerstvo a spolupráca medzi Somálskom a EÚ sa zakladajú na spoločných hodnotách a zásadách, vzájomnej zodpovednosti a prínose, transparentnosti a zodpovednosti, ako aj na výraznej zodpovednosti a dosahovaní výsledkov zo strany Somálska, ktoré budú nevyhnutné nielen na posilnenie pokroku v reformách, ale aj na usmerňovanie podpory zo strany EÚ. EÚ so záujmom očakáva spoločné vykonávanie tohto plánu.

3. EÚ je hlavným dlhodobým partnerom Somálska, ktorý od roku 2009 poskytol významné príspevky vo výške viac ako 4,3 miliardy EUR¹ vrátane 2,5 miliardy EUR mobilizovaných prostredníctvom mierového nástroja pre Afriku a Európskeho mierového nástroja (EPF) pre Africkú úniu (AÚ) a nedávno aj pre somálsku národnú armádu. Táto podpora bola a zostane založená na integrovanom prístupe EÚ k podpore mieru, stability a rozvoja, ako aj k reagovaniu na humanitárne potreby. EÚ nabáda Somálsko, aby ďalej pokračovalo vo vykonávaní prioritných oblastí plánu, a zaväzuje sa, že toto úsilie bude aj naďalej podporovať.
4. EÚ víta záväzok Somálska uskutočniť politické reformy týkajúce sa budovania štátu, zmierenia a demokratických volieb na všetkých úrovniach. Oceňuje pokrok, ktorý federálna vláda Somálska dosiahla spolu s federálnymi členskými štátmi v Národnej poradnej rade. EÚ uznáva doterajší pokrok, zdôrazňuje však, že je dôležité finalizovať ústavu prostredníctvom potrebnej kodifikácie dohôd dosiahnutých v Národnej poradnej rade vrátane dohôd o demokratizácii a zásade rovnakého zastúpenia, zriadení ústavného súdu a vytvorení nezávislej národnej komisie pre ľudské práva. EÚ oceňuje aktívnu angažovanosť prezidenta Hasana Šejcha Mohamúda, pokiaľ ide o kontakty s prezidentmi federálnych členských štátov, nabáda však na pokračovanie dialógu medzi federálnou vládou Somálska a federálnymi členskými štátmi a na konštruktívny príspevok federálnych členských štátov k procesu budovania štátu. EÚ tiež zdôrazňuje význam inkluzívnych a transparentných procesov budovania mieru a rozvoja na miestnej, regionálnej a vnútroštátnej úrovni. Víta záväzok federálnej vlády Somálska zabezpečiť plnú, rovnocennú a zmysluplnú účasť žien, mladých ľudí, menšinových klanov a osôb patriacich k iným marginalizovaným skupinám.

¹ Tento údaj nezahŕňa dvojstranné záväzky členských štátov.

5. EÚ s ohľadom na pokračujúci pokrok v politickej, bezpečnostnej a sociálno-ekonomickej oblasti zdôrazňuje, že je dôležité, aby Somálsko dosiahlo ďalší pokrok v oblasti dobrej správy vecí verejných, právneho štátu, boja proti korupcii a beztretnosti, rodovej rovnosti a presadzovania a ochrany ľudských práv vrátane politických slobôd, ako je sloboda prejavu. Všetky tieto prvky sú základnými kameňmi inkluzívneho rozvoja a udržateľného mieru. EÚ v tomto ohľade víta záväzky, ktoré vyjadrila federálna vláda Somálska, pokiaľ ide o plnenie jej povinností, a nabáda na pokrok v súvislosti s príslušnými právnymi predpismi, ako sú napríklad zákony o mrzačení ženských pohlavných orgánov a sexuálnych trestných činoch, v súlade s medzinárodným právom v oblasti ľudských práv. EÚ je pripravená podporiť ďalší pokrok v týchto otázkach.
6. EÚ opätovne potvrdzuje svoj záväzok voči federálnej vláde Somálska a somálskemu ľudu v súvislosti s ich bojom proti skupine aš-Šabáb a vyjadruje im podporu. Vzdáva hold obrovským obetiam, ktoré prinášajú somálski muži a ženy, ako aj nasadeniu a obetavosti misie AMISOM/ATMIS a krajín, ktoré poskytujú vojenské jednotky v boji proti skupine aš-Šabáb počas série po sebe nasledujúcich misií pod vedením AÚ. EÚ uznáva a podporuje dynamiku trojstupňovej (vojenskej, finančnej, ideologickej) ofenzívy. EÚ vyzýva AÚ/ATMIS a Somálsko, aby v záujme bezpečnostnej transformácie Somálska posilnili svoju spoluprácu, a to vrátane prebiehajúcich operácií proti skupine aš-Šabáb pod vedením Somálska. EÚ v tejto súvislosti víta úlohu štátov v prvej línii a podporu zo strany krajín, ktoré poskytujú vojenské jednotky. EÚ pripomína, že pri vedení vojenských operácií musia všetci aktéri dodržiavať medzinárodné humanitárne právo a základné zásady predbežnej opatrnosti a rozlišovania, aby sa zabezpečila ochrana civilného obyvateľstva, a musia uľahčiť bezpečný a neobmedzený prístup k osobám v núdzi bez ohľadu na to, kde sa nachádzajú.

7. EÚ zdôrazňuje význam stabilizácie oslobodených území a víta skutočnosť, že federálna vláda Somálska vypracovala národnú stabilizačnú stratégiu v rámci nadrezortného prístupu. V záujme podpory udržateľného mieru a stability v nedávno oslobodených oblastiach je kľúčové riešiť základné príčiny nestability, integrovať činnosti zamerané na budovanie mieru a zmierenie a poskytovať somálskemu ľudu ochranu, spravodlivosť a základné služby, ako je zdravotníctvo a vzdelávanie. EÚ tiež zdôrazňuje, že je dôležité, aby sa v rámci úsilia o stabilizáciu riešili prepojenia medzi klímou a bezpečnosťou. EÚ je pripravená úsilie federálnej vlády Somálska a federálnych členských štátov podporovať.
8. EÚ víta kroky, ktoré sa podnikli v záujme vytvorenia národnej bezpečnostnej štruktúry, ktorá prispieva k zodpovednejšiemu, svedomitejšiemu, integrovanejšiemu a účinnejšiemu bezpečnostnému sektoru. EÚ vyzýva k tomu, aby sa uvedená štruktúra vytvárala pod somálskym vedením a za jeho vízie s cieľom vybudovať schopné, účinné a efektívne somálske bezpečnostné sily so zavedenými spolačnými štruktúrami velenia a riadenia, civilného dohľadu, zodpovednosti a správy vecí verejných. EÚ pripomína spoločne dohodnutý cieľ, aby Somálsko prevzalo zodpovednosť za svoju vlastnú bezpečnosť, a pritom sa opieralo o pevný právny a ústavný rámec. EÚ uznáva odhodlanie federálnej vlády Somálska vytvoriť ďalšie sily a zvýšiť ich kapacitu, pričom podporuje ďalšie úsilie o zabezpečenie hladkej bezpečnostnej transformácie.
9. EÚ je odhodlaná sprevádzať bezpečnostnú transformáciu v Somálsku a zdôrazňuje, že je rozhodnutá postupne v rokoch 2023 – 2024 zvyšovať podporu somálskej národnej armády. Bude tiež ďalej prispôsobovať nástroje EÚ týkajúce sa bezpečnosti, a to vrátane misií SBOP (EUCAP, EUTM) a operácie ATALANTA, s cieľom podporiť bezpečnostnú štruktúru Somálska a holistické vykonávanie plánu vrátane mobilizácie dodatočných finančných prostriedkov na podporu úsilia, ktoré sa vyvíja v oblasti financovania boja proti terorizmu a potrieb v oblasti vytvárania ozbrojených síl. EÚ pritom posúdi potreby na mieste, ako aj potreby, ktoré vyjadrila federálna vláda Somálska.

10. EÚ okrem toho zdôrazňuje, že je naliehavo potrebné, aby sa Somálsko popri súčasných operáciách naďalej zameriavalo na vytváranie svojej bezpečnostnej štruktúry a aby prevzalo plnú zodpovednosť za transformáciu vrátane zabezpečenia komplexnej koordinácie medzi kľúčovými partnermi v oblasti bezpečnosti. EÚ pripomína, že je potrebné, aby všetci partneri zabezpečili zodpovedný prechod úloh z misie ATMIS na somálske bezpečnostné sily, a to v súlade so stratégiou ukončenia misie ATMIS a lehotami stanovenými v rezolúcii BR OSN č. 2628 (2022)². EÚ tiež pripomína referenčné hodnoty, ktoré spoločne sformulovalo kvarteto (federálna vláda Somálska, OSN, AÚ a EÚ), a podporuje pravidelné zasadnutia kvarteta.
11. EÚ zdôrazňuje význam regionálnej námornej bezpečnosti v Africkom rohu, najmä pri pobreží Somálska, vzhľadom na jeho strategickú polohu a námorné obchodné trasy. EÚ pripomína, že je odhodlaná prehĺbiť bezpečnostnú spoluprácu so Somálskom v námornej oblasti, a to aj prostredníctvom misie EUCAP a operácie ATALANTA, a zároveň v spolupráci s federálnou vládou Somálska ďalej vyvíjať úsilie o zlepšenie podmienok pre operáciu EÚ, aby mohla v plnej miere vykonávať svoj mandát.
12. EÚ berie na vedomie kroky, ktoré Somálsko podniklo s cieľom dosiahnuť tzv. konečný bod v rámci procesu týkajúceho sa vysoko zadlžených chudobných krajín. Dosiahnutie konečného bodu v rámci uvedeného procesu bude predstavovať dôležitý míľnik, rovnako ako zlepšenie mobilizácie domácich zdrojov bude rozhodujúce pre podporu rozsiahlejšieho úsilia o budovanie štátu, a to aj v novooslobodených oblastiach. EÚ víta úsilie somálskej vlády o zlepšenie riadenia verejných financií, podporu meritokracie a zabezpečenie zodpovednosti. EÚ vyzýva Somálsko, aby ďalej pokročilo v politických reformách zameraných na posilnenie systémov riadenia verejných financií, boja proti korupcii a tvorby príjmov s cieľom financovať poskytovanie základných služieb vrátane bezpečnosti a stabilizácie a v tomto ohľade ho podporuje. EÚ nabáda Somálsko, aby pokročilo v procese pristúpenia ku Svetovej obchodnej organizácii.

² Vráťane úplného stiahnutia misie ATMIS do konca decembra 2024.

13. EÚ víta želanie somálskej vlády prehĺbiť obchodné väzby medzi Somálskom a EÚ podporou obchodu a investícií, a to aj prostredníctvom sfunkčnenia investičnej, obchodnej a podnikateľskej platformy EÚ – Somálsko. EÚ tiež s uspokojením berie na vedomie ochotu federálnej vlády Somálska diverzifikovať hospodárstvo a oceňuje prístup k modrému hospodárstvu v Somálsku, pričom je pripravená angažovať sa v súvislosti s rybárstvom a pobrežnými komunitami.
14. EÚ je mimoriadne znepokojená prehlbujúcou sa humanitárnou krízou³ v krajine spôsobenou dlhotrvajúcim suchom, pretrvávajúcim konfliktom a súvisiacim vysídľovaním. EÚ opätovne potvrdzuje svoj záväzok pokračovať v poskytovaní humanitárnej pomoci na základe potrieb a v súlade s prístupom spočívajúcim v prepojení humanitárnej pomoci, rozvoja a mieru a zároveň presadzovať zásadovú humanitárnu činnosť a prístup k humanitárnej pomoci. EÚ uznáva prebiehajúce úsilie⁴ a ďalej vyzýva medzinárodné spoločenstvo, aby zvýšilo humanitárnu pomoc s cieľom zabrániť ďalším stratám na životoch. EÚ zároveň vyzýva federálnu vládu Somálska a federálne členské štáty, aby zabezpečili prístup humanitárnej pomoci a uľahčili neutrálne a nestranné poskytovanie pomoci v súlade s príslušnými medzinárodnými právnymi rámcami. Vzhľadom na závažné a opakujúce sa katastrofy súvisiace s klímou EÚ zdôrazňuje, že podporuje vykonávanie somálskeho národného plánu týkajúceho sa adaptácie na zmenu klímy, ako aj udržateľné hospodárenie s vodnými zdrojmi.

³ V júni 2023 sa síce podarilo odvrátiť hladomor, potreby sú však naďalej vysoké, pričom humanitárnu pomoc potrebuje viac ako 8,25 milióna Somálcov vrátane približne 1,8 milióna detí, ktoré trpia akútnou podvýživou.

⁴ Okrem iného darcovské podujatie na vysokej úrovni zamerané na podporu humanitárnej reakcie v Africkom rohu, ktoré sa konalo v máji 2023 v New Yorku a ktoré umožnilo mobilizovať 2,4 miliardy USD pre Somálsko, Etiópiu a Keňu.

15. V rámci stratégie EÚ pre Africký roh prijatej v máji 2021 sa posilnené a cielené partnerstvo EÚ so Somálskom v súčasnosti zameriava na spoločné vykonávanie plánu a zachovanie pozitívnej dynamiky. EÚ bude prostredníctvom integrovaného prístupu naďalej mobilizovať celý svoj súbor nástrojov na podporu Somálska. V kontexte preskúmania programu NDICI – Globálna Európa v polovici trvania je EÚ pripravená vyčleniť dodatočné zdroje na viacročný orientačný program (2021 – 2027). EÚ bude okrem toho naďalej mobilizovať stratégiu Global Gateway, humanitárnu pomoc, ako aj Európsky mierový nástroj a misie a operácie SBOP. Kľúčom k ďalšej diskusii o prioritách, spolupráci a vykonávaní v duchu partnerstva budú pravidelné politické dialógy vrátane dialógov na vysokej úrovni a odvetvových dialógov so Somálskom.
16. Výzvy, ktorým v súčasnosti čelí Africký roh a Somálsko, možno prekonať len prostredníctvom spoločných a úzko koordinovaných opatrení. Celková stabilita, zvrchovanosť a územná celistvosť Somálska, ako aj mierový vývoj sú pre túto krajinu, celý región a pre EÚ kľúčové. EÚ vyzýva na posilnenie medzinárodnej spolupráce, partnerstiev a koordinácie, pre ktoré bude príznačná iniciatíva Somálska a budú prebiehať pod jeho vedením, a to s cieľom podporiť rozvoj bezpečného a stabilného Somálska. Pre stabilitu v tomto regióne sú kľúčové regionálna spolupráca a podpora zo strany krajín susediacich so Somálskom. EÚ nabáda Somálsko, aby pokračovalo v prehĺbovaní svojej aktívnej angažovanosti na regionálnej a medzinárodnej úrovni, a to aj vo vzťahu k AÚ, Medzivládne mu úradu pre rozvoj, Východoafrickému spoločenstvu a iniciatíve pre Africký roh. V súlade so svojou stratégiou pre Africký roh je EÚ naďalej odhodlaná podporovať regionálnu integráciu. S cieľom zabezpečiť spoločný prístup v záujme podpory trvalého mieru a stability v Somálsku bude EÚ naďalej v úzkom kontakte s krajinami v regióne a s podobne zmýšľajúcimi regionálnymi a medzinárodnými partnermi, a to aj prostredníctvom zapojenia osobitného zástupcu EÚ pre Africký roh.